

УДК 347.78

Любов Щерба,здобувач Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України

ІНСТИТУТ КОЛЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ МАЙНОВИМИ АВТОРСЬКИМИ ТА СУМІЖНИМИ ПРАВАМИ: ЕВОЛЮЦІЯ, ПРЕДМЕТ, МЕХАНІЗМ

Розглядаються питання розвитку та порівняльної характеристики інституту колективного управління майновими авторськими та суміжними правами. Визначено сферу застосування, предмет і механізм цього способу розпорядження правами інтелектуальної власності.

Ключові слова: колективне управління майновими авторськими та суміжними правами інтелектуальної власності, сфера застосування, предмет і механізм колективного управління майновими авторськими та суміжними правами.

Актуальність, наукова розробленість, мета дослідження

Одним із способів здійснення прав на результати творчої, інтелектуальної діяльності є залучення організації колективного управління як суб'єкта здійснення авторських та суміжних прав, передбаченого положеннями ЦК України та спеціальним законодавством у сфері права інтелектуальної власності.

Новизна і відсутність усталених традицій та одноманітної юридичної практики застосування цього способу розпорядження правами інтелектуальної власності обумовили існування цілого ряду дискусійних питань у цивілістичній доктрині і судовій практиці з питань застосування конструкції колективного управління результатами інтелектуальної діяльності.

До такого роду актуальних проблем слід віднести питання щодо еволюції, порівняльної характеристики за іноземним законодавством, сфери застосування предмета і механізму колективного управління майновими правами на зазначені результати інтелектуальної діяльності.

Сучасний стан наукової розробленості колективного управління майновими авторськими та суміжними правами значною мірою обумовлений недостатністю наукових досліджень, присвячених загальним положенням про право інтелектуальної власності, що викликано зосередженням уваги науковців у контексті окремих

видів права інтелектуальної власності чи традиційних договорів щодо здійснення прав на результати інтелектуальної діяльності (ліцензійні договори тощо), залишаючи без належної уваги дослідження поняття, природи, сфери та обмежень здійснення колективного управління такими суб'єктивними правами.

Виняток із зазначеного правила становлять практично кілька наукових досліджень, до яких, зокрема, можна віднести окремі наукові статті та глави в підручниках з цивільного права, присвячені колективному управлінню майновими авторськими та суміжними правами [1].

Наведене обумовлює актуальність проведення наукового дослідження зазначених питань у цивільному праві України.

У зв'язку з цим мета статті полягає у проведенні порівняльно-правової характеристики за іноземним законодавством, дослідженні сфери застосування, предмета та механізму інституту колективного управління майновими авторськими та суміжними правами.

Розвиток інституту колективного управління майновими авторськими та суміжними правами

Необхідність виявлення суспільно-історичних умов та основних етапів формування конструкції колективного управління авторськими та суміжними правами як

продукту історії обумовлює доцільність звернення до питань еволюції приватно-правового регулювання цього інституту.

Історично конструкції колективного управління результатами інтелектуальної власності передувала система привілеїв, що видавалися владою (королями — у Франції та Англії, князями — в Германії) з приводу надання виключних прав на відтворення і поширення творів з наданням комплексу засобів захисту цих прав [2]. Поступово привілеї замінюються законами, що визнавали за авторами та їх правонаступниками виключне право на використання твору протягом певного строку [3].

Авторське право у сучасному розумінні зародилось у XVIII ст. у Англії. Великий вплив на його становлення та формування мало прийняття в Англії в 1709 р. Статуту королеви Анни (Акт про заохочення просвітництва), визнаного науковцями першим законом про авторське право, а також Декрету про право на постановку і виконання драматичних і музичних творів та Декрету про право власності авторів на літературні твори, композиторів, живописців та художників, прийнятих революційною французькою Конституційною асамблеєю у 1791 та 1793 роках.

Батьківщиною авторських товариств традиційно вважають Францію. Тут у 1777 р. було створене перше бюро з проблем драматичного законодавства, що пізніше отримало назву Товариство драматичних авторів та композиторів [4]. Провідну роль у створенні цього товариства відіграв відомий французький драматург П. Бомарше. Пізніше, в 1838 р., за ініціативою О. де Бальзака та В. Гюго з'явилося Товариство французьких авторів, завданням якого було збирати гонорари за використання літературних творів авторів у пресі [5].

Однак суттєвий внесок у розвиток системи колективного управління вніс судовий прецедент 1847 р. у Франції за позовом двох композиторів — Поля Енріона та Віктора Паризо, а також поета Ернеста Бурже до кафе «Амбасадор» у Парижі. Кафе наймало музичний оркестр для публічного виконання музичних творів вищезгаданих авторів без будь-якого дозволу та виплати винагороди останнім. У своїй позовній заяві позивачі зазначили, що вважають несправедливим, що, відвідуючи це кафе, вони мають сплачувати за їжу та напої, в той час як публічне виконання їхніх творів ніяким чином не оплачувалося. Суд зобов'язав власника сплатити ав-

торам велику винагороду. Це судове рішення дало можливість авторам музики та текстів зробити важливий висновок: стало зрозумілим, що індивідуально відстежувати добросовісне використання їхніх творів і реалізовувати їхні права дуже важко. Розуміння цього призвело до створення у 1850 р. Центрального агентства із захисту прав авторів і композиторів, а 28.02.1859 р. агентство було реорганізоване у Товариство авторів, композиторів і музичних видавництв (SACEM), яке сьогодні є однією з найбільших і авторитетних організацій колективного управління майновими правами авторів.

Цілком логічним є те, що найшвидше розвивались організації управління в сфері музичних творів, оскільки автори не мають змоги стежити за використанням своїх творів у всіх розважальних закладах, концертних виступах і т. д. Тому в XIX та XX ст. такі товариства з управління правами на публічне виконання були створені майже у всіх країнах світу. Швидкий розвиток міжнародного співробітництва обумовив необхідність створення міжнародного органу для охорони прав авторів всіх країн.

У червні 1925 р. делегати з 18 товариств утворили Міжнародну конференцію товариства авторів і композиторів (CISAC). Це найстаріша і найшанованіша неурядова міжнародна організація, яка представляє інтереси авторів і здійснює значний вплив як на розвиток міжнародної системи охорони авторського права в цілому, так і на політику окремих держав у цій галузі суспільного життя.

Розвиток колективного управління в Україні нерозривно пов'язаний з еволюцією авторського права в СРСР. У радянський період авторське право характеризувалося такими рисами, як непередаваність авторських прав, суворе правове регулювання авторських договорів, зокрема розмірів авторської винагороди, наявність досить широкого кола випадків вільного або напіввільного використання творів [6]. За таких умов функціонування спеціальних організацій зі збору винагороди не було актуальним. Однак приєднання Радянського Союзу до Всесвітньої конвенції про авторське право призвело до того, що права радянських авторів почали охоронятися за кордоном, а права іноземних авторів — на території СРСР. Це стало поштовхом для розвитку колективного управління авторськими та суміжними правами, що знайшло вираження в створенні в серпні 1973 р.

Всесоюзного агентства з авторських прав (ВААП) як обов'язкового посередника при передачі авторських прав з Радянського Союзу за кордон і навпаки.

У період незалежної України 25.04.1992 р. постановою уряду було створене Державне агентство з авторських та суміжних прав при Кабінеті міністрів України (ДААСП). На агентство покладалася функція, пов'язана з розробкою та прийняттям законодавчих та нормативно-правових актів, участю України у міжнародній системі охорони авторських прав, входженням та інтеграцією держави до міжнародних організацій, які опікуються проблемами авторського права, створенням механізмів, які б сприяли захисту авторських прав в Україні [7].

За даними Департаменту з інтелектуальної власності в Україні перебувають на обліку і діють 11 організацій колективного управління [8].

Порівняльно-правова характеристика колективного управління правами інтелектуальної власності за законодавством іноземних країн

Неналежний сучасний стан вітчизняного регулювання і правозастосовної практики в сфері колективного управління правами інтелектуальної власності і важливість впливу міжнародної юридичної гармонізації, тобто зближення національних приватноправових систем обумовлює доцільність урахування кращих зразків досвіду врегулювання досліджуваних відносин в інших країнах.

Одним із різновидів гармонізації законодавства є уніфікація — правотворчий процес, спрямований на створення (зміну, скасування) правових норм, у тому числі в сфері колективного управління правами інтелектуальної власності, тотожних іншій національній приватноправовій системі. Важливу роль у гармонізації виконує конвергенція, яка полягає в усуненні відмінностей між правовими сім'ями — скажімо, континентальним та англо-американським правом — шляхом переходу окремих правових інститутів, притаманних тільки певній правовій сім'ї, до іншої правової сім'ї та шляхом зближення й уніфікації правових норм. Зазначені процеси забезпечують взаємодію національних приватноправових систем країн світу з метою створення більш ефективного ме-

ханізму правового регулювання, спрощення міжнародних відносин, зняття перешкод у міжнародному рухові товарів, послуг, капіталів та робочої сили [9].

Послідовне здійснення процесів уніфікації, конвергенції, інших проявів гармонізації сприяє міжнародній інтеграції конкретної країни в світове співтовариство.

З метою міжнародної інтеграції в кінці 2005 р. Українське агентство авторських і суміжних прав стало повноправним членом Міжнародної конфедерації товариств авторів та композиторів (CISAC). На сьогоднішній день CISAC об'єднує 222 авторсько-правових товариства з 118 країн світу. В рамках співробітництва з членами CISAC підписані угоди про взаємне представництво інтересів для забезпечення охорони майнових прав авторів і їх правонаступників з організаціями колективного управління з багатьох країн світу, серед яких: Росія, США, Великобританія, Німеччина, Франція, Італія, Іспанія тощо.

У цьому зв'язку слід зазначити, що законодавство в сфері інтелектуальної власності розвинених європейських держав відрізняється від законодавчої бази країн пострадянського простору тим, що вони прийняли окреме законодавство стосовно організації колективного управління. Йдеться про такі країни, як Німеччина (1965), Бельгія (1995), Словаччина (1997), Португалія (2001), Нідерланди (2003) тощо. Маємо надію, що такі самі зміни на законодавчому рівні відбудуться і у вітчизняній системі захисту авторських і суміжних прав.

Франція є однією з країн-основоположниць класичного авторського права і відповідно механізмів його захисту. В кінці XVIII ст. у Франції було створено Генеральне агентство в межах SACD. Система колективного управління агентства складається з загальних договорів, окремих договорів, а також зборів і розподілу винагороди на основі окремих договорів. Між товариством і організаціями, які представляють театри, укладаються договори загального характеру. Такі загальні договори включають ряд мінімальних умов, зокрема базову ставку авторської винагороди, яка, наприклад, у Парижі складає 12% загальної суми доходу. В конкретних договорах не можуть міститися умови, які погіршують становище автора, одночасно до них можуть бути включені кращі для авторів положення [10].

У Французькому законодавстві організації колективного управління першочергово

розглядалися як товариства із розподілу авторської винагороди та винагороди із суміжних прав (далі — Товариство). Автор мав як внесок передати до товариства свої майнові права, в той самий час він не виступав уповноваженою особою автора. У цьому випадку товариство діє як правонаступник автора. Розподіл авторських гонорарів здійснюється за суворими та чіткими правилами. Товариства зобов'язані використовувати для сприяння творчості, для популяризації вистав у живому виконанні, а також для підготовки артистів 50% сум, що не підлягають розподілу і отриманих від розповсюдження приватним шляхом, а щодо артистів-виконавців і продюсерів, то вони мають використовувати 50% від сум, отриманих від публічного оповіщення звукозаписів та їх трансляції в ефірі [11].

Французькі правознавці вже у 80-х роках ХХ ст. розуміли значення колективного управління авторськими та суміжними правами у нашому світі технологій і винаходів. Так, тодішній міністр культури Франції, Ролан Дюма у своїй монографії зазначав, що з розвитком супутникового зв'язку можливість розповсюдження інформації збільшиться, тому зацікавленість користувачів у посередницьких організаціях збільшиться. З метою упередження майбутніх порушень та зловживань з боку організацій колективного управління у 1985 р. до французького законодавства з інтелектуальної власності внесли зміни, а саме, запровадили контроль за діяльністю організацій зі збору та розподілу авторських гонорарів та гонорарів із суміжних прав з боку міністра культури Франції [12].

Для України не менш важливим є досвід правового регулювання інституту колективного управління правами авторів за законодавством республік колишнього Радянського Союзу. У цьому зв'язку заслуговує на увагу цивільне законодавство Республіки Білорусь, яким передбачено створення організацій колективного управління майновими правами авторів. Однак порядок створення таких організацій нормативно не регулюється, що суттєво ускладнює здійснення захисту авторських і суміжних прав. У той самий час у Білорусі існують так звані товариства із захисту авторських прав, які створюються у формі громадських організацій. Такі товариства покликані знищити державну монополію на колективне управління. На даний момент функції колективного управління майновими правами закріплені за Комітетом з авторських та суміжних

прав при Міністерстві юстиції Республіки Білорусь. Укладаючи договір з Комітетом, власник об'єктів авторського права та суміжних прав доручає Комітету укладення договорів з користувачами про право використання об'єктів авторського права і суміжних прав [13].

Законодавство Російської Федерації дуже наближене за своїми основними підходами до вітчизняного механізму правового регулювання цього інституту. Відповідно до ст. 1242 ЦК РФ автори, виконавці, виробники фонограм й інші володільці авторських і суміжних прав у випадках, коли здійснення їх прав в індивідуальному порядку ускладнене або коли цим Кодексом допускається використання об'єктів авторських і суміжних прав без згоди володільців відповідних прав, але з виплатою їм винагороди, можуть створювати засновані на членстві некомерційні організації, на які відповідно до повноважень, наданих їм правоволодільцями, покладається управління відповідними павами на колективній основі (організації з управління правами на колективній основі).

Створення таких організацій не перешкоджає здійсненню представництва володільців авторських та суміжних прав іншими юридичними особами та громадянами.

За російським законодавством організації колективного управління створюються на некомерційній основі з метою управління майновими правами суб'єктів авторського та суміжного права.

Такі організації є уповноваженими особами автора у відносинах із користувачем (радіо- та телевізійними станціями, ресторанами тощо) щодо використання об'єктів авторського права та суміжних прав.

Підставою повноважень організації з управління правами на колективній основі є договір про передачу повноважень з управління правами, що укладається такою організацією з правоволодільцем (п. 1 ч. 3 ст. 1242 ЦК РФ) [14].

Положення ЦК РФ про договори щодо відчуження виключних прав та про ліцензійні договори до такого договору не застосовуються (п. 3 ч. 3 ст. 1242 ЦК РФ).

Російське законодавство чітко не визначило типову приналежність такого договору, що викликало наукову дискусію з питання щодо кваліфікації договору про передачу повноважень з управління правами договором доручення, комісії, довірчого управління, або непоіменованим у законі договором.

Заслугує на підтримку підхід російського законодавця щодо повноважень організацій з управління правами на колективній основі з питань захисту прав правоволодільців. Відповідно до ч. 5 ст. 1242 ЦК РФ організації з управління правами на колективній основі вправі від імені правоволодільців або від свого імені пред'являти вимоги в суді, а також вчиняти інші юридичні дії, необхідні для захисту прав, переданих їм в управління на колективній основі. На нашу думку, такий підхід є виправданим і доцільним для застосування у вітчизняному законодавстві, хоча він і не отримав схвалення вітчизняним законодавцем.

Основною організацією, що здійснює колективне управління авторськими правами, є Російське авторське товариство, котре є правонаступником Всесоюзного агентства з авторських прав і Російського агентства інтелектуальної власності. У складі Російського авторського товариства створено спеціальні підрозділи, що розробляють звіти користувачів і розподіляють авторську винагороду.

Сфера застосування, предмет і механізм колективного управління майновими авторськими і суміжними правами

В окремих випадках колективне управління є найвигіднішим і єдино можливим способом розпорядження майновими авторськими та суміжними правами. Йдеться про ситуації, коли автор чи виконавець не може самостійно здійснювати своє майнове виключне право, зокрема коли творець не може здійснювати контроль за реалізацією своїх інтелектуальних прав, позбавлений можливості «реально відслідковувати, як використовуються твори, та забезпечити отримання належної винагороди за таке використання в індивідуальному порядку» [15]. На практиці автор не має можливостей для індивідуального управління створеними ним об'єктами авторського права та суміжними правами, оскільки він не може вступати в контакт із кожною радіо- або телевізійною студією для того, щоб вести переговори про ліцензії або винагороду за використання його творів шляхом трансляції музичних творів. Аналогічні відносини виникають під час трансляції творів автора в барах, кафе, громадському транспорті, використання як мелодії для мобільних телефонів

тощо. У свою чергу, нереально для кожної організації ефірного мовлення запитувати конкретний дозвіл від кожного автора на використання кожного його твору, охоронюваного авторським правом. Щорічно на телебаченні виконується в середньому 60000 музичних творів і, таким чином, дозвіл повинен бути отриманий від тисяч право- власників [16].

Іншими словами, колективне управління створюється в разі, коли суб'єкт авторського чи суміжних прав не може самостійно здійснювати контроль за реалізацією своїх майнових інтелектуальних прав. У зв'язку з цим важливим є питання щодо встановлення основних сфер застосування і механізму цього способу здійснення прав інтелектуальної діяльності. В сучасних умовах спостерігається тенденція до розширення сфер застосування колективного управління такого роду інтелектуальними правами. Якщо колективне управління зароджувалося як управління правами на драматичні твори, то сьогодні є кілька сфер використання об'єктів авторського права та суміжних прав. Зокрема за видом об'єктів найпоширенішими є сфери використання музичних, драматичних творів, друкованих творів, а також виконаць. Значне поширення музичних товариств пояснюється тим, що мова музики зрозуміла для людей всього світу. При цьому управління правами на драматургійні, літературні твори, твори образотворчого і фотографічного мистецтва, комп'ютерну програму має багато особливостей, притаманних лише даному виду творів, у силу чого колективне управління стає ускладненим або взагалі неможливим [17]. Отже, колективне управління правами поширюється на драматичні, музичні, друковані твори, виконання, інші об'єкти авторського права та суміжних прав, якщо інше не впливає із закону, сутності відповідних інтелектуальних прав, цілей колективного управління.

Механізм управління майновими авторськими та суміжними правами, зокрема на музичні твори, базується на документуванні, ліцензуванні та розповсюдженні. Організація колективного управління веде переговори з користувачами (наприклад з радіостанціями, дискотечними закладами, кінотеатрами, ресторанами тощо) або групами користувачів з метою надання дозволу на використання охоронюваних авторським правом творів

із свого репертуару за умови виплати винагороди та виконання інших умов. На основі своєї документації (інформація про членів та їх твори) та програм, що представлені користувачам (списки музичних творів, що виконуються на радіо, тощо) організація колективного управління здійснює розподіл авторської винагороди серед своїх членів.

У сфері драматичних творів (включаючи сценарії, кіносценарії, балет, пантоміму, театральні п'єси, оперу та музичні вистави) організація колективного управління діє як агент, що представляє автора. Саме вона погоджує з організаціями, які уповноважені представляти театри, загальний договір, у якому зазначаються мінімальні умови використання зазначених творів. При відтворенні кожного твору необхідна додаткова згода від автора (як правило, у формі окремого договору). Організація колективного управління після отримання такого дозволу має повідомити про нього і збирає винагороду.

Висновки

Проведена характеристика еволюції інституту колективного управління, іноземного законодавства з цих питань, предмета і механізму колективного управління майновими авторськими та суміжними правами дає підстави для наступних висновків.

1. Історично першими формами колективного управління результатами інтелектуальної власності виступили: (а) система привілеїв публічної влади, (б) поступово замінена законами про визнання виключного права на використання твору протягом певного строку.

2. Інститут колективного управління на території України в період її перебування в складі Радянського Союзу характеризується наступними особливостями:

(а) в період до 1973 р. діяльність з колективного управління зазнавала невинуватих утисків з боку держави, свідченням чого була непередаваність авторських прав, фіксована сума винагороди, контроль за авторськими договорами тощо;

(б) якісне покращення і розвиток інституту колективного управління спостерігається після приєднання СРСР до Всесвітньої конвенції про авторське право у 1973 р. і створення Всесоюзного агентства з авторських прав (ВААП);

(в) інтенсивному розвитку та міжнародній інтеграції України з питань авторського та суміжних прав, зокрема з питань колективного управління зазначеними правами, сприяло створення після проголошення незалежності України у 1992 р. Державне агентство з авторських та суміжних прав при Кабінеті міністрів України (ДААСП).

3. Одна з особливостей законодавчої бази в сфері авторського права та суміжних прав країн Європи обумовлена наявністю окремого законодавства з цих питань, зокрема, в Німеччині (1965), Бельгії (1995), Словаччині (1997), Португалії (2001), Нідерландах (2003).

4. Загалом законодавство пострадянських країн у сфері колективного управління майновими авторськими та суміжними правами ґрунтується на єдиних концептуальних підходах представницького типу колективного управління, з урахуванням особливостей внутрішньонаціонального законодавства.

Так, за російським законодавством організації з управління правами на колективній основі вправі від імені праволодільців або від свого імені пред'являти вимоги в суді, а також вчиняти інші юридичні дії, необхідні для захисту прав, переданих їм в управління на колективній основі (ч. 5 ст. 1242 ЦК РФ).

5. За сферою застосування та предметом інститут колективного управління майновими авторськими та суміжними правами поширюється на драматичні, музичні, друковані твори, виконання, інші об'єкти авторського права та суміжних прав, якщо інше не впливає із закону, сутності відповідних інтелектуальних прав, цілей колективного управління.

6. Механізм управління майновими авторськими та суміжними правами, зокрема на музичні твори, базується на документуванні, ліцензуванні та розповсюдженні. З цієї метою організація колективного управління веде переговори з користувачами (наприклад з радіостанціями, дискотечними закладами, кінотеатрами, ресторанами тощо) або групами користувачів з метою надання дозволу на використання охоронюваних авторським правом творів із свого репертуару за умови виплати винагороди та виконання інших умов.

ПРИМІТКИ

1. Див.: Майданик Р. А. Колективне управління майновими авторськими і суміжними правами в Україні (цивільно-правові аспекти) / Р. А. Майданик // Цивілістичні читання з проблем права інтелектуальної власності, присвячені пам'яті професора О. А. Підпригора: 18 квітня 2007 р. : зб. наук. доп. та статей. — К. : Лазурит-Поліграф, 2008. — С. 63—80; Підпригора О. А. Право інтелектуальної власності України : навч. посіб. для студ. юрид. вузів і фак. ун-тів / О. А. Підпригора, О. О. Підпригора. — К. : Юрінком Інтер, 1998. — С. 60—61; Гаврилов Є. Авторське право Росії на сучасному етапі / Є. Гаврилов // Авторське право і суміжні права. Європейський досвід : у 2 кн. / за ред. А. С. Довгерта. — Кн. 2. Виступи, статті європейських спеціалістів ; уклад. В. С. Дроб'язко. — К. : Ін Юре, 2001. — С. 39—51.
2. Основи інтелектуальної власності. — К. : Ін Юре, 1999. — С. 32.
3. Сергеев А. П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации : учеб. / А. П. Сергеев. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : ТК Велби ; Проспект, 2004. — С. 12.
4. Або SACD, яке першим почало здійснювати управління колективними правами авторів.
5. Афанасьєва К. О. Авторське право : практич. посіб. / К. О. Афанасьєва. — К. : Атіка, 2006. — С. 127.
6. Гаврилов Є. Зазнач. праця.
7. Майданик Р. А. Зазнач. праця. — С. 62—79.
8. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.sdip.gov.ua/ua/managment_information.html
9. Чернецька О. Майстер-класи. Інноваційна форма навчання студентів у Київському університеті права НАН України / О. Чернецька // Юридичний вісник України. — 2009. — 31 жовтня—6 листопада. — № 44 (748). — С. 7.
10. Право інтелектуальної власності. Акад. курс : підруч. для студ. вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський [та ін.] ; за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. — К. : Ін Юре, 2007. — С. 279.
11. Дюма Р. Литературная и художественная собственность. Авторское право Франции / Р. Дюма ; пер. с фр. — М. : Междунар. отношения, 1989. — С. 278.
12. Там само.
13. Судариков С. А. Основы авторського права / С. А. Судариков. — Мн. : Амалфея, 2000. — С. 460.
14. Гражданский кодекс Российской Федерации. — М. : ГроссМедиа, 2007. — С. 347.
15. Бондаренко С. В. Становлення колективного управління авторськими правами в Україні / С. В. Бондаренко // Цивілістичні читання з проблем права інтелектуальної власності, присвячені пам'яті професора О. А. Підпригора (18 квітня 2007 р.) : зб. наук. доп. та статей. — К. : Лазурит-Поліграф, 2008. — С. 148—149.
16. Абдуліна І. Чому потерпають авторські права в Україні? / І. Абдуліна // Юридичний вісник України. — 2008. — 13—19 грудня. — № 50 (702). — С. 10.
17. Федосенко Т. В. Практическое применение теории коллективного управления авторским правом в Российской Федерации / Т. В. Федосенко, К. И. Федосенко // Проблемы теории и юридической практики в России : матер. Междунар. науч.-практ. конф. (28—29 апреля 2005 г.) / отв. ред. А. Е. Пилецкий. — Самара : Изд-во Самар. гос. экон. акад., 2005. — С. 247.

Щерба Любовь. Институт коллективного управления имущественными авторскими и смежными правами: эволюция, предмет, механизм.

Рассматриваются вопросы сравнительной характеристики института коллективного управления имущественными авторскими и смежными правами. Определены сфера применения, предмет и механизм этого способа распоряжения правами интеллектуальной собственности.

Ключевые слова: коллективное управление имущественными авторскими и смежными правами интеллектуальной собственности, сфера применения, предмет и механизм коллективного управления имущественными авторскими и смежными правами.

Shcherba Ljuba. Institute collective management of copyright and related rights; evolution: subject, issue.

The author considers the questions of collective management of copyright and related rights. The limits of application, subject and issue above mentioned kind of realization of intellectual property are certain.

Key words: collective management of copyright and related rights, limits of realization, subject and issue of application of collective management.